

ВОСПИТАНИЕ В СОТВОРЧЕСТВЕ

**(моделирование и проектирование
образовательных систем)**

Сборник научных статей

Выпуск 4

**Минск
РИВШ
2012**

Е. Н. Пархоменко – старший преподаватель Могилевского государственного университета имени А. Кулешова.

В. В. Позняков – профессор кафедры молодежной политики Республиканского института высшей школы, доктор философских наук, профессор.

М. А. Романова – доцент Полесского государственного университета, кандидат физико-математических наук.

Н. В. Толкачева – преподаватель кафедры теории и практики немецкого языка Барановичского государственного университета, аспирант Академии последиplomного образования.

О. Е. Шараховская – преподаватель Минского государственного технологического техникума.

СОДЕРЖАНИЕ

ПУТЕВОДИТЕЛЬ ПО СБОРНИКУ	3
Раздел I. ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ И МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ МОДЕЛИРОВАНИЯ	13
<i>Позняков В. В.</i> Творческое развитие личности в контекстном измерении ...	13
<i>Левко А. И.</i> Моделирование в социокультурной практике и научном познании	26
<i>Наумчик В. Н.</i> Модель как необходимое условие наглядности	39
<i>Позняков В. В.</i> Моделирование объекта с рискоминимизирующими свойствами	50
Раздел II. МОДЕЛИРОВАНИЕ В ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ СИСТЕМАХ	63
<i>Запрудский Н. И.</i> Моделирование и проектирование как методы описания дидактических систем	63
<i>Глинский А. А.</i> Разработка и реализация проекта в модельном представлении	70
<i>Беляева Н. М.</i> Системная модель методической работы	87
<i>Толкачева Н. В.</i> Модель становления инновационного отношения студентов университета к учебной деятельности	98
<i>Иванова Д. В., Макейчик Е. Г.</i> Модель оптимизации учебного процесса с использованием инновационных технологий	107
<i>Волкова О. В.</i> Развитие образной памяти на основе идей школы «Эйдетики»	112
<i>Пархоменко Е. Н.</i> Моделирование процесса формирования логического мышления учащихся среднего школьного возраста	120
<i>Шараховская О. Е.</i> Методика применения авторского метода «Нетрадиционная концептуальная идея»	133
<i>Кахноўская А. В.</i> Этнакультурнае выхаванне дзяцей: аўтарская мадэль	144
<i>Кахноўская А. В.</i> Мадэль арганізацыі эксперыментальнай работы па этнакультурным выхаванні дзяцей	151
<i>Кахноўская А. В.</i> Мадэляванне метадычнай работы па фарміраванні ў дзяцей элементарных уяўленняў пра этнічную культуру і гісторыю сваёй краіны	155
<i>Минова М. Е.</i> Детское общественное объединение как воспитательная система (аксиологический аспект)	162
<i>Горощеня Т. А.</i> Формирование политической зрелости студенческой молодежи в условиях электоральной кампании в Республике Беларусь (на примере социологических исследований в БГТУ)	170
<i>Кожуховская Л. С.</i> Адаптация иностранных студентов: межкультурный и психологический аспекты	175

МАДЭЛЯВАННЕ МЕТАДЫЧНАЙ РАБОТЫ ПА ФАРМПРАВАННІ Ё ДЗЯЦЕЙ ЭЛЕМЕНТАРНЫХ УЯЎЛЕННЯЎ ПРА ЭТНІЧНУЮ КУЛЬТУРУ І ГІСТОРЫЮ СВАЁЙ КРАІНЫ

Сістэма нацыянальнай адукацыі арыентавана на забеспячэнне ўмоў для гістарычнай пераемнасці пакаленняў, на развіццё нацыянальнай культуры, выхаванне паважлівых і беражлівых адносін да культурна-гістарычнай спадчыны. Выхаванне дзяцей на аснове лепшых народных традыцый разглядаецца як умова захавання этнакультурнай самабытнасці, традыцыйнасці, ментальнасці, нацыянальных каштоўнасцей. Вырашэнне дадзенай праблемы немагчыма без глыбокага пазнання традыцый і звычайў, актывізацыі педагагічнай дзейнасці па далучэнні падростаючага пакалення да традыцыйнай культуры этнасу. Значная роля ў вырашэнні вышэйзгаданых задач належыць метадыстам.

Метадыст – спецыяліст у галіне метадыкі выкладання пэўнага прадмета, які вывучае стан выкладання таго ці іншага прадмета, выяўляе, абагульняе і распаўсюджвае вопыт лепшых педагогаў, арганізуе метадычную работу з педагагічнымі кадрамі, аказвае метадычную дапамогу педагогам у правядзенні вучэбна-выхаваўчай работы. Сама ж работа метадыста накіравана на абнаўленне, паляпшэнне якасці работы педагога, вучэбна-выхаваўчай работы ўвогуле [2]. У русле нашай праблемы мэтай дзейнасці метадыста, а таксама метадычнага аб'яднання з'яўляецца:

1) стварэнне ўмоў для авалодання педагогамі найбольш рацыянальнымі метадамі і прыёмамі фарміравання ў дзяцей элементарных уяўленняў аб этнічнай культуры і гісторыі сваёй краіны;

2) павышэнне ўзроўню падрыхтаванасці педагогаў да арганізацыі адукацыйнага працэсу па далучэнні дзяцей да культурна-гістарычнай спадчыны беларускага народа;

3) вылучэнне і прапаганда педагагічнага вопыту па азначанай праблеме;

4) стварэнне ўмоў для развіцця педагогаў у іх прафесійнай дзейнасці і інш.

Пры планаванні метадычнай работы з педагогамі дашкольных устаноў па праблеме далучэння дзяцей да элементарнай культуры і гісторыі свайго краю мы ўлічвалі тое, што задачы павінны фармулявацца толькі пасля:

• правядзення аналізу дзейнасці педагогаў па вызначанай праблеме за апошні год (або некаторы перыяд часу);

4) сфарміраваны ўяўленні дашкольнікаў пра сваю нацыянальную прыналежнасць;

5) старэйшыя дашкольнікі кіруюцца ў сваіх паводзінах каштоўнасцямі арыентацыямі і адносінамі, традыцыйнымі для беларускага народа.

У мэтах вызначэння эфектыўнасці аўтарскай мадэлі выхоўваючай прасторы этнакультурнага зместу, а таксама ацэнкі ходу і вынікаў эксперымента мэтазгодна выкарыстанне такіх *метадаў*, як тэарэтычны аналіз навуковай літаратуры па тэме даследавання; метады вывучэння асобы дашкольніка (сістэматычныя назіранні, індывідуальныя гутаркі, эксперыментальныя сітуацыі, назіранні за дзіцячай дзейнасцю, аналіз вынікаў этнакультуратворчай дзейнасці); метады вывучэння асобы выхавальнікаў (анкетаванне, гутаркі, аналіз планаў выхаваўчай работы); аналіз развіццёвага асяроддзя групавых пакояў дзіцячага саду; сістэмны аналіз атрыманых вынікаў эксперыментальнай дзейнасці.

Такім чынам, распрацаваная аўтарская мадэль арганізацыі эксперыментальнай работы па тэме «Этнакультурнае выхаванне дзяцей ва ўмовах дашкольнай установы», на нашу думку, забяспечыць эфектыўнасць этнакультурнага выхавання дзяцей. У якасці асноватворчага падмурка мадэлі мы разглядаем магчымасць стварэння выхоўваючай прасторы этнакультурнага зместу, як натуральнага асяроддзя жыццядзейнасці дзіцяці ва ўмовах дашкольнай установы [1–3].

Спіс літаратуры

1. Кохновская, Е. В. Культурная прастора дашкольнай установы як умова выхавання дзіцяці-дашкольніка / Е. В. Кохновская // Зборнік навуковых прац Акадэміі паслядыпломнай адукацыі / рэдкал.: А. І. Таўген (гал. рэд.) [і інш.]; ДУА «Акад. паслядыплом. адукацыі». – Мінск: АПА, 2009. – Вып. 5. – С. 109–119.

2. Кахноўская, А. В. Мадэляванне прадметна-прасторавага развіццёвага асяроддзя дашкольнай установы сродкамі этнакультуры / А. В. Кахноўская // Научные труды Республиканского института высшей школы. Исторические и психолого-педагогические науки: сб. науч. ст.: в 2 ч. / под ред. В. Ф. Беркова. – Минск: РИВШ, 2009. – Ч. 1. – Вып. 8(13). – С. 266–271.

3. Кахноўская, А. В. Этнакультурнае выхаванне як педагагічная праблема / А. В. Кахноўская // Исторические и психолого-педагогические науки: сб. науч. ст.: в 2 ч. / под ред. В. Ф. Беркова. – Минск: РИВШ, 2010. – Ч. 1. – Вып. 10(15). – С. 275–281.

4. Позняков, В. В. Систематическое единство культуры / В. В. Позняков // Чалавек, грамадства, свет. – 2003. – № 1. – С. 80–93.

- дыягностыкі запытаў і патрэбаў суб'ектаў метадычнай дзейнасці (педагогаў) ў русле разглядаемай праблемы;

- выяўлення агульных для ўсіх суб'ектаў метадычнай дзейнасці праблем.

Правядзенне аналізу дзейнасці педагогаў па этнакультурным выхаванні дзяцей старэйшага дашкольнага ўзросту ва ўмовах дашкольных устаноў Мінскай вобласці паказаў, што яны недастаткова валодаюць неабходнымі ведамі і ўменнямі па далучэнні дзяцей да культурна-гістарычнай спадчыны беларускага народа. Назіраецца спантаннае і бессістэмнае выкарыстанне набыткаў народнай педагогікі ў адукацыйным працэсе, што звязана з адсутнасцю дастатковага ўзроўню навуковых ведаў у педагогаў па народнай педагогіцы і нераспрацаванасцю шляхоў яе рэалізацыі. У большасці педагогаў відавочна жаданне выкарыстоўваць этнапедагагічныя сродкі і метады ў сваёй працы, але не хапае зместавых ведаў і працэсуальных уменняў. Так, на пытанне «Ці лічыце вы неабходным пачынаць этнакультурнае выхаванне ў дашкольным узросце?» 100 % педагогаў адказалі дадатна. Аднак на пытанне «Ці задаволены Вы сваім прафесійным узроўнем па этнакультурным выхаванні дашкольнікаў?» 63,2 % выказалі сумненне ў сваіх магчымасцях.

На нашу думку, у педагога неабходна выпрацаваць этнапедагагічную гатоўнасць. *Этнапедагагічная гатоўнасць уключае:* матывацыйна-асобасныя адносіны, зместавыя веды і працэсуальныя ўменні.

Матывацыйна-асобасная гатоўнасць вызначаецца наступнымі паказчыкамі: дадатныя адносіны да этнакультуры і этнапедагогікі, усведамленне значымасці этнапедагагічнай дзейнасці ў адукацыі, павышаная цікавасць да этнапедагогікі, цікавасць да спосабаў укаранення этнапедагагічнага кампаненту.

Наўнасць зместавых ведаў абумоўлена: філасофскім асэнсаваннем этнакультуры і этнапедагогікі; этнапсіхалогіяй як фактарам нацыянальнай культуры, этнапедагогікай як навукай аб выхаваўчым патэнцыяле традыцый і абрадаў, этнакультурай як духоўны патэнцыялам народа; веданнем метадыкі ўкаранення этнакультурнага кампаненту.

Асноўныя працэсуальныя ўменні: этнапедагагічныя ўменні, узаемадзеянне з сям'ёй па сямейных народных традыцыях, валоданне сучаснымі выхаваўчымі тэхналогіямі, уменне праводзіць дыягностыку вынікаў этнакультурнай дзейнасці» [1, с. 49].

У рамках метадычнай работы з педагогамі дашкольных устаноў па праблеме далучэння дзяцей да культурна-гістарычнай спадчыны беларускага народа намі была распрацавана праграма павышэння кваліфікацыі, якая ўключала шэсць узаемазвязаных паміж сабой

семінараў на адзначаную вышэй тэму. Змест семінараў для педагогаў дашкольных устаноў быў накіраваны на:

- забеспячэнне засваення слухачамі тэарэтычных ведаў, неабходных для асэнсавання значымасці далучэння дзяцей дашкольнага ўзросту да гісторыі і этнічнай культуры;

- пашырэнне ўяўленняў педагогаў пра сучасныя падыходы да этнакультурнага выхавання;

- стварэнне ўмоў для абагачэння ўяўленняў слухачоў пра выкарыстанне культурна-гістарычнай спадчыны ў выхаванні дзяцей;

- развіццё ўменняў педагогаў адбіраць і выкарыстоўваць найбольш эфектыўныя сродкі, метады і формы этнакультурнага выхавання дашкольнікаў;

- стварэнне ўмоў для фарміравання ў педагогаў псіхалагічнай гатоўнасці да рэалізацыі новых мэтаў, задач, зместу дашкольнай адукацыі;

- садзейнічанне асобасна-прафесіянальнай самаадукацыі педагогаў, імкненню да самаразвіцця, праяўленню творчасці ў дзейнасці.

У працэсе правядзення семінараў асноўную ўвагу мы звярталі на этнапедагагічную падрыхтоўку педагогаў да арганізацыі работы з дзецьмі старэйшага дашкольнага ўзросту ва ўмовах выхоўваючай прасторы этнакультурнага зместу. Пад выхоўваючай прасторай этнакультурнага зместу мы разглядаем асяроддзе этнакультурных зносін, узаемадзеяння, сумеснай творчасці ў сістэме «дзіця-дзіця», «дзіця-дарослы», арыентаванае на знакі, сімвалы, эталоны, узоры каштоўнасцей ідэалаў свайго народа [3–5].

Семінары, якія мы праводзілі амаль кожны месяц, пачынаючы з верасня, дапамагалі педагогам паглыбіцца ў праблему, зацікавіцца ёю. Удзельнікамі культурнай камунікацыі сталі загадчыкі дашкольных устаноў, намеснікі загадчыкаў па асноўнай дзейнасці, музычныя кіраўнікі, кіраўнікі фізічнага выхавання і, канешне, выхавальнікі.

У працэсе правядзення семінара на тэму «Этнічная культура беларусаў: выхаваўчыя магчымасці» ўвага надавалася пашырэнню ведаў педагогаў аб асноўных складаючых этнічнай культуры беларусаў і магчымасцях іх выкарыстання ў рабоце з дашкольнікамі. На семінары «Педагагічная дыягностыка этнакультурнага вопыту дзіцяці старэйшага дашкольнага ўзросту» выхавальнікі актуалізавалі веды аб мадэлі выкарыстання педагагічнай дыягностыкі ў дзіцячым садзе, пазнаёміліся з педагагічнай дыягностыкай этнакультурнага вопыту дзіцяці старэйшага дашкольнага ўзросту. Пры гэтым мы зыходзілі з меркавання аб тым, што педагагічная дыягностыка праводзіцца з мэтай вызначэння аптымальнага шляху развіцця канкрэтнага дзіцяці.

Падчас семінара «Мадэляванне прадметна-прасторавага развіццёвага асяроддзя дашкольнай установы сродкамі этнакультуры» педагогі атрымалі практычныя навыкі па стварэнні графічнай мадэлі групавых пакояў у этнічным стылі. Асаблівую ўвагу мы накіравалі не толькі на іх уменне правільна адлюстроўваць у развіццёвым асяроддзі групавога пакоя дашкольнай установы *складаючыя этнакультуры*, але і асэнсаванне педагогамі каштоўнаскага зместу кожнай з прастаўленых сфер (аксіясферы, сям'ясферы, архітыпічна-міфалагічнай сферы, суб'ектнай сферы культурнага тыпу, дзейнаснай сферы культуратворчасці, прадметнай сферы, сферы трансляцыі і ўзнаўлення этнічнай культуры) [3; 5; 6].

Семінары праходзілі ў форме круглага стала. Педагогі імкнуліся папоўніць свае веды па дадзенай тэматыцы, сістэматызаваць і структурыраваць тэарэтычны і практычны матэрыял, які ў далейшым стаў выдатным грунтам для арганізацыі іх работы. Для семінараў педагогі рыхтавалі пытанні, якія сумесна абмяркоўвалі на сустрэчах. Да кожнай з запланаваных тэм былі падабраны спісы псіхалага-педагагічнай літаратуры, якія дазваляць педагогам пашырыць веды падчас самаадукацыі.

Значную ўвагу мы надавалі цеснай сувязі педагогаў з бацькамі і выхаванцамі. Так, пасля семінараў педагогі трансліравалі набытыя веды бацькам. З гэтай мэтай у дзіцячых садах праводзіліся бацькоўскія сходы, індывідуальныя сустэчы, кансультацыі на тэмы «Этнакультурнае выхаванне дзяцей», «Вучым дзяцей размаўляць па-беларуску» і інш. У бацькоўскіх кутках сістэматычна размяшчаўся матэрыял на розныя тэмы этнакультурнага зместу, які ўключаў як тэарэтычную, пазнавальную інфармацыю, так і практычныя рэкамендацыі.

Семінары

павышэння кваліфікацыі педагогаў устаноў, якія забяспечваюць атрыманне дашкольнай адукацыі па тэме:

«Этнакультурнае выхаванне дзяцей ва ўмовах дашкольнай установы»

№ п/п	Тэма семінара	Дата правядзення	Месца правядзення	Задачы
1.	Этнічная культура беларусаў: выхаваўчыя магчымасці	верасень	г. Дзяржынск г. Барысаў	<ul style="list-style-type: none"> пазнаёміць педагогаў ДУ з асноўнымі складаючымі этнічнай культуры беларусаў і магчымасцямі іх выкарыстання ў рабоце з дашкольнікамі;

				<ul style="list-style-type: none"> вызначыць асноўныя накірункі работы выхавальнікаў па этнакультурным выхаванні дзяцей старэйшага дашкольнага ўзросту; выхоўваць дадатныя адносіны і цікавасць да этнічнай культуры
2.	Педагагічная дыягностыка этнакультурнага вопыту дзіцяці старэйшага дашкольнага ўзросту	астрычнік	г. Дзяржынск г. Барысаў	<ul style="list-style-type: none"> актуалізаваць веды педагогаў аб мадэлі выкарыстання педагагічнай дыягностыкі ў дзіцячым садзе; пазнаёміць з педагагічнай дыягностыкай этнакультурнага вопыту дзіцяці старэйшага дашкольнага ўзросту; фарміраваць псіхалагічную гатоўнасць педагогаў да этнакультурнай даследчай дзейнасці
3.	Мадэляванне прадметна-прасторавага развіццёвага асяроддзя дашкольнай установы сродкамі этнакультуры	лістапад	г. Дзяржынск г. Барысаў	<ul style="list-style-type: none"> пашыраць веды педагогаў аб спосабах абагачэння прадметна-прасторавага пашырэння развіццёвага асяроддзя сродкамі этнакультуры; прапанаваць метады інтэграцыі выхаванцаў у культурна абагачанае прадметна-прасторавае развіццёвае асяроддзе; правесці самааналіз існуючага прадметна-прасторавага асяроддзя ў групавых пакоях ДУ; стварыць умовы для абмену вопытам работы;

				<ul style="list-style-type: none"> • садзейнічаць развіццю аналітычных, рэфлексійных і камунікатыўных навыкаў педагогаў
4.	Узаемадзеянне дзіцячага сада з сям'ёй ва ўмовах этнакультурнага выхоўваючага асяроддзя	студзень	г. Дзяржынск г. Барысаў	<ul style="list-style-type: none"> • узбагачаць веды педагогаў аб формах і метадах узаемадзеяння з сям'ёй ва ўмовах этнакультурнага выхоўваючага асяроддзя; • стымуляваць жаданне наладжваць узаемадзеянне з сем'ямі выхаванцаў па праблемам этнакультурнага выхавання (этнакультуратворчай дзейнасці); • стварыць умовы для абмену вопытам работы; • садзейнічаць развіццю аналітычных, рэфлексійных і камунікатыўных навыкаў педагогаў
5.	Этнакультурнае выхаванне дзяцей ва ўмовах дашкольнай установы (1-ы этап)	люты	г. Дзяржынск г. Барысаў	<ul style="list-style-type: none"> • прамежкавы аналіз работы педагогаў па этнакультурным выхаванні дзяцей старэйшага дашкольнага ўзросту ва ўмовах дашкольнай установы; • вызначэнне праблем, задач і накірункаў удасканалення работы па этнакультурным выхаванні; • стварыць умовы для абмену вопытам работы; • садзейнічаць развіццю аналітычных, рэфлексійных і камунікатыўных навыкаў педагогаў

6.	Этнакультурнае выхаванне дзяцей ва ўмовах дашкольнай установы (2-гі этап)	май	г. Дзяржынск г. Барысаў	<ul style="list-style-type: none"> • аналіз вынікаў работы педагогаў па этнакультурным выхаванні дзяцей старэйшага дашкольнага ўзросту ва ўмовах дашкольнай установы; • рэфлексія асабістай прафесійнай кампетэнцыі; • вызначэнне праблем, задач і накірункаў прафесійнага і асобнага самаразвіцця
----	---	-----	----------------------------	---

Такім чынам, вынікам метадычнай работы з педагогамі ўстаноў, якія забяспечваюць атрыманне дашкольнай адукацыі па праблеме фарміравання ў дзяцей элементарных уяўленняў пра этнічную культуру і гісторыю сваёй краіны, стала павышэнне цікавасці да вышэйгаданай праблемы, стварэнне на базе дашкольных устаноў этнічных куткоў (астраўкоў), арганізацыя сістэмнай работы па этнакультурным выхаванні дашкольнікаў, складанне картатэк народных святаў, фальклорных твораў і інш., пашырэнне ўзаемадзеяння з бацькамі па праблеме далучэння да культурна-гістарычнай спадчыны, распрацоўка сістэмы заняткаў для старэйшых дашкольнікаў, абагульненне вопыту работы па этнакультурным выхаванні і інш.

Спіс літаратуры

1. *Бондарева, Н. А.* Технология этнокультурного воспитания / Н. А. Бондарева // Лучшие страницы педагогической прессы. – 2002. – № 2. – С. 44–49.
2. *Булахова, З. Н.* Методическая деятельность в сфере образования: учеб.-мет. пособие / З. Н. Булахова, Ю. Н. Шестаков. – Минск: Зорны Верасок, 2010.
3. *Кахноўская, А. В.* Этнакультурнае выхаванне : фарміраванне асноў патрыятызму ў старэйшых дашкольнікаў: вучэб.-метадыч. дапаможнік / А. В. Кахноўская; ДУА «Мінскі абл. ін-т развіцця адукацыі». – Мінск: МАІРА, 2011.
4. *Кахноўская, А. В.* Культурная прастора дашкольнай установы як умова выхавання дзіцяці-дашкольніка / А. В. Кахноўская // Зборнік навуковых прац Акадэміі паслядыпломнай адукацыі / рэдкал.: А. І. Таўгень (гал. рэд.) [і інш.]; ДУА «Акад. паслядыплом. адукацыі». – Мінск: АПА, 2009. – Вып. 5. – С. 109–119.
5. *Кохновская, Е. В.* Мадэляванне прадметна-прасторавога развіцця асяроддзя дашкольнай установы сродкамі этнакультуры / Е. В. Кохновская //

Научные труды Республиканского института высшей школы. Исторические и психолого-педагогические науки: сб. науч. ст.: в 2 ч. / под ред. В. Ф. Беркова. – Минск : РИВШ, 2009. – Ч. 1. – Вып. 8(13). – С. 226–271.

6. Позняков, В. В. Управление по результату: структура, модель, средства / В. В. Позняков // Кіраўніцтва ў адукацыі. – 2011. – № 5. – С. 14–20.

М. Е. Минова

ДЕТСКОЕ ОБЩЕСТВЕННОЕ ОБЪЕДИНЕНИЕ КАК ВОСПИТАТЕЛЬНАЯ СИСТЕМА

(аксиологический аспект)

Актуальность моделирования и проектирования деятельности детских общественных объединений обусловлена их социальным статусом и ролью в процессе общественного воспитания подрастающего поколения. Детские общественные объединения представляют собой субъекты воспитания детей, подростков, молодежи, открытые социально-воспитательные системы, общественные формирования, создающие условия для личностного развития, самореализации, самоуправления и социализации их участников. Пионерские дружины и отряды, первичные организации Белорусского республиканского союза молодежи (БРСМ) и другие детские общественные объединения функционируют на базе учреждений образования Республики Беларусь. Деятельность многих детских общественных объединений осуществляется в воспитательном пространстве учреждения образования, являясь частью образовательного процесса. Лидеры и участники объединений взаимодействуют с педагогическими и ученическими коллективами, стремясь к достижению общих целей и задач воспитания: содействию личностному становлению профессионала-труженика, ответственного семьянина, гражданина и патриота своей страны [2, с. 2]. Формальными и неформальными лидерами, руководителями детских объединений часто становятся педагоги учреждений образования, которые оказывают им педагогическую и организационно-управленческую поддержку. В связи с этим именно педагогам – взрослым лидерам необходимо моделировать, проектировать и организовывать процесс работы детских общественных объединений, основываясь на современных научных требованиях и подходах к моделированию.

Моделирование является одним из наиболее эффективных научных методов проектирования сложного, не всегда поддающегося формализации образовательного процесса. Педагогическое понятие модели включает в себя не только содержание изучаемой системы, ее существенные свойства и отношения, но и технологию процесса функционирования модели, а также условия и среду, в которой этот процесс

может быть эффективно реализован. Правомерность моделирования определяется тем, что оно органично сочетает эмпирическое исследование с построением теории. В основании модели лежит и концептуальная система категорий, и данные эмпирического исследования, позволяющие сочетать количественное накопление и анализ эмпирических фактов, и качественную их интерпретацию [5].

Основной целью моделирования детского общественного объединения является создание такой модели, которая отражала бы его существенные свойства и являлась средством повышения эффективности его деятельности. При построении модели автор использовал возможности *системного, социокультурного, функционального подходов*.

Модель детского общественного объединения представляет собой модель социальной системы. Категория «система» – одна из центральных в методологии научного познания и социальной практики. Система – это множество закономерно связанных друг с другом элементов (субъектов, объектов, ценностей, предметов, явлений и т. д.), представляющее собой определенное целостное образование. *Системный подход* в изучении социальных объектов, процессов и явлений предполагает использование таких принципов, как целостность, структурность, иерархичность, взаимозависимость системы и внешней среды. Основными критериями определения детского объединения как социальной системы могут быть: структурная целостность, система взаимосвязанных отношений, характер общения участников, поведенческие особенности, взаимосвязи в процессе деятельности, уровень развития коллектива.

Социокультурный подход предполагает, что в процессе социокультурного взаимодействия личность как субъект взаимодействия, общество как совокупность взаимодействующих субъектов, их деятельности, общения, отношений и культура как совокупность ценностей, норм, которыми владеют взаимодействующие субъекты, неотделимы друг от друга (П. Сорокин, Ю. В. Рыжов). Социокультурный подход в целом можно конкретизировать в виде принципов: а) взаимопроникновения культуры и социальности – наличие, взаимосвязь и взаимовлияние этих аспектов в любой социальной общности; б) антропосоциального соответствия – совместимость личностно-поведенческих характеристик человека и социальных характеристик общности; в) активности человека – важность личности как многомерного био-социокультурного существа и ее влияние на процесс взаимодействия; г) социокультурного баланса – динамическое равновесие между социальными и культурными компонентами в жизнедеятельности общности; д) социокультурной трансформации, которая служит комплексной формой изменений в социальной группе [3, с. 270]. Для анализа соци-